

CUNDA'DA ŞİNASI TEKİN İLE İKİ GÜN

Selman CAN*

Eski Türk edebiyatının unutulmaz ismi merhum Prof. Dr. Şinasi Tekin'le tanışmamız İstanbul Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü'nde doktora yaparken gerçekleşmişti. Uzun uğraşlar sonucu eşi Gönül Tekin ile birlikte Ayvalık'ın Cunda Adası'nda açmış olduğu Osmanlıca yaz kursunda, Amerika'dan getirmiş olduğu lisans üstü öğrencilere hazırladığı ders programı yanında, Nejat Göyünç, Halil İnalçık, Cemal Kafadar, Gülru Necipoğlu gibi sahalarında önemli isimleri adaya davet ederek konferanslar verdirmekteydi. Sevgili hocam Prof.Dr.Nurhan Atasoy da bu davetliler arasındaydı. Ancak kendisine bildirilen tarihler arasında oldukça yoğundu. Yakın dostu Şinasi Tekin'e; "Ben gelemiyorum ama kendi adıma bir öğrencimi gönderiyorum" diyerek ismimi vermişti.

29 Temmuz 1999 Perşembe günü adaya vardığımda Şinasi Tekin ve değerli eşi Gönül Tekin tarafından sıcak bir ilgi ile karşılandım. Konaklamam için ayarlanmış motele yerleştikten sonra bütün kursiyerlerle birlikte bir öğlen yemeği yenildi ve öğlenden sonra "Batılılaşma Dönemi Osmanlı Saray Mimarisi ve Çırağan Sarayı" konulu bir konferans verdim.

Konferansın ardından özenle restore edilmiş iki katlı kesme taştan kurs binası tanıtıldı ve eğitim düzeni hakkında bilgi verildi. O gün, gece geç saatlere kadar Şinasi Bey'le uzun uzun sohbet etmiş ve ertesi gün de deniz kıyısında bu doyumsuz sohbeti devam ettiren bir kahvaltı yapma fırsatı bulmuştum. Bu sohbetler sırasında hayatına ilişkin bir çok anısı ve bilimsel konulardaki tavrını anlatmış, bunlardan istifade etmemi sağlamıştı. Erzurum'lu olduğumu ve Atatürk Üniversitesi'nde çalıştığımı öğrendikten sonraki yüzünde beliren tebessümü hiç unutamam. Zira kendisi Atatürk Üniversitesi'nin ilk öğretim üyelerinden biriydi.

1958-1964 yılları arasında Erzurum'da bulunmuş ve 1965 yılından itibaren Harvard Üniversitesi'nde çalışmaya başlamıştı. Erzurum'u ve insanını sordu. Kırk yıl önceki durumunu anlattı. Soğuk kış gecelerinde Erzincankapı'da gittiği aşıklar

* Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fak. Temel Eğitim Böl. Öğrt. Üyesi.

kahvesinin artık olmadığını öğrenince üzülmüştü. Erzurum'da kaldığı süre içerisinde sürekli olarak bir otelde kaldığını ve ev tutmadığını anlatmıştı. Kendi döneminden sıraladığı akademisyen arkadaşlarının hiç biri artık Atatürk Üniversitesi'nde değildi. Yalnızca, Tarih Bölümü'nden Prof.Dr. Dünder Aydın'ın durduğunu söylediğimde; "Selamlarımı ilet" demişti.

Şinasi Teki ile yaptığımız konuşmalarda ilk dikkati çeken şey Türkçe'ye verdiği önemdi. Konferans için kursa gelen hocalardan konuşmalarını ısrarla Türkçe yapmalarını istiyordu. Türkçe'nin bir bilim dili olması için verdiği çabaları ve 1977 yılından beri Harvard'da çıkardığı Journal of Turkish Studies / Türük Bilgisi Araştırmaları Dergisi'nde yayımlattığı Türkçe makalelerle bu konudaki duyarlılığını vurgulamıştı. "Yabancı dille eğitim ancak müstemlekelerde olur" demişti. Kurs için adaya gelen öğrencilerle İngilizce konuşmuyor ve diğer insanları da konuşmalarını istemiyordu. Hatta ada esnafına sıkı tenbihte bulunmuş, kendi öğrencilerine Türkçe dışında bir lisan ile hitap etmemelerini belirtmişti. Bunu ihlal eden bir bakkala nasıl kızdığını ve bir daha bu bakkaldan alışveriş yapmadığını kurstaki diğer hocalar anlatmıştı. Kursta Şinasi Bey tarafından yürütülen Osmanlıca derslerin yanı sıra Türkçe ve Farsça dersler de verilmekteydi. Türkçe dersini Boğaziçi Üniversitesi'nden Nurcan Boşdurmaz isminde bir okutman, Farsça dersleri de Harvard Üniversitesi'nden Ortadoğu dilleri üzerinde uzman Prof.Dr. Wheeler Thackston vermekteydi. Prof. Thackston da dersleri dışında Türkçe konuşmaktaydı.

Şinasi Tekin'in Osmanlıca dersleri için hazırladığı mükemmel ders notları dikkatimi çekmişti. XIV. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar seçtiği metinler, bunların transkripsiyonu, metin içinde geçen kelime ve deyimlerin köken açısından tahlilleri üç ciltte toplanmıştı. Ayrılırken şahsıma hediye ettiği bu notları her defasında incelerken, kendisini rahmetle anma fırsatı bulmaktayım.

Merhum hocanın, hâyan sevgisi tarif edilmez bir düzeydeydi. Kurs binasının bahçesi ve içerisi kedilerle doluydu. Konuşurken kucağında sürekli olarak bir kedi otururdu. Akşamüzeri adanın bütün kedileri oturduğu sokakta toplandığında çok şaşırımtım. Meğer her akşam bütün kursiyerlerin yardımıyla ıslattığı ekmekler haşlanmış ciğer küçük gruplar halinde sokağa dağıtılmaktaydı. Konferansı verdiğim günün akşamı bu güzelliği ben de kendileriyle paylaşmıştım. Kedilerden hariç çok güzel bir köpeği vardı ve her sabah onunla yürüyüşe çıktığını söylemişti.

İkinci günün sabahı kıyıda yaptığımız kahvaltıda, yaptığım çalışmalarda Osmanlı arşiv belgelerini kullanmamdan dolayı memnuniyetini dile getirmişti. "Osmanlıca'nın önemi yakın dönemde daha iyi anlaşılacak" demişti. Eski yazıyı bilişinden dolayı Amerika'da yaşadığı ilginç bir olayı anlatmıştı. Harvard'a gittiği ilk yıllarda Boston ve çevresinde yaşayan Türkler cenaze törenlerini gerçekleştirecek ve dini vecibeleri yerine getirecek din adamı bulmakta sıkıntı çekmektedirler. Şinasi Bey, eski yazıyı bildiği için kitaplardan cenazelerin yıkanmasını, kefenlenmesini ve mezara

konulduktan sonraki telkin dualarını öğrenir ve uygular. Bir müddet gurbetteki Türkler'in maneviyatına da tercüman olur. Bu olayı anlattığında çok duygulanmış ve hat levhalarında gördüğüm “andelibi gül-i sadberk ile tekfîn ettiler bir gülistan beytini üstüne telkîn ettiler” beytini okumuştum.

Türk dilinin andelibi merhum Şinasi Tekin'i rahmetle anıyor ve ruhu şâd olsun diyorum.